

Overzicht

Het laboratorium in je hoofd

1. Politieke experimenten

- Lenin & Stalin: klassenloze samenleving
- Nazi's: Herrenvolk
- Mao: Grote sprong voorwaarts
- Amerika in de 17e eeuw: leeg doek

2. Fenomenologie van de onderwereld

- Onttrekken aan toezicht geeft macht
- Macht werkt verslavend
- Verslaving maakt machteloos
- ▶ Het is de ring die heerst

3. De logica van de knop

- Meerdimensionaal waardepatroon: kwalitatief onderscheid
- Bewustere consumptie
- Uitstijgen boven het momentane en het individuele
- Doelgerichtheid → zelfbeheersing

4. De vloek van het opstaan

Nietzsche en de 'ewige Wiederkehr'

- Herhaling → affirmatie of negatie
- Eenmaligheid en wisselvalligheid → waarde
- Besef van het verloop van de tijd

5. Horror als bewijs voor de menselijke vrijheid

- Nozick: leven naast de werkelijkheid
- Descartes: werkelijkheid zelf is experience machine
  - → levenslange gevangenschap

6. Afrekenen aan de hemelpoort (ietsisme)

- Over God valt niets te zeggen
- Geen rechtstreeks verband tussen deugd en geluk
- Deugdzaam zijn omwille van de deugd
- Moraal berust op doen alsof deugd → geluk

7. 'Ken uzelve': weet wat u wilt

- Zelfbepaling (Frankfurter):
  - Zelfkennis
  - Eerste orde wens die daarmee overeen komt
- Onrealistische wensen
  - Idols: overheersende wens beroemd te zijn
  - Waarom willen we wat we willen?

8. Filatelie in een totalitaire staat (utilisme)

- Williams:
  - Utilisme onverschillig ten opzichte van persoonlijke integriteit
  - Utilisme is mateloos
- Arendt:
  - Lukt misbruik uit
- Kant:
  - Ethiek gaat niet over gevolgen

9. De burger, de asociaal en de dromer

Prisoner's dilemma

- Van individu tot burger
- Rechten ruilen voor veiligheid
- Geweld wordt staatsmonopolie
- Van Nash-equilibrium naar Pareto-optimum

10. Privétaal of privéonzin?

- Woorden krijgen pas betekenis binnen gemeenschap van taalgebruikers die een geschiedenis delen
- Het nieuwe wordt vanuit het oude geïnterpreteerd
- Het onbekende wordt vanuit het bekende geïnterpreteerd
- Kwaliteit valt niet samen met authenticiteit

11. Gebrand aan het vuur van Prometheus

- Arendt: “Mensen zijn beginners”
  - Onafhankelijke bron van verandering
- Identiteit is het brandpunt waarin handelingen samenkomen
- De eerste handeling is niet van onszelf
  - We zitten vast aan onze 'roots'

12. Anders blijft ethiek tandeloos

Sorites paradox

- Economische benadering: kwantitatieve berekeningen
- Ethiek: kwalitatieve oordelen
  - Na hoeveel klappen is een man een beest?
  - Scherpe grenzen leiden tot onrechtvaardigheden
  - Maar vaagheden leiden tot rechtsongelijkheid

13. Apologie van een sluijer

- Rawls: onwetendheid als uitgangspunt
  - Sociale contingenties spelen geen rol
- 'Veil of ingnorance', behalve:
  - Wel op de hoogte van sociologische, economische en moreel-psychologische wetmatigheden
  - Bekend met algemene verdeling van contingenties
- Gekozen regels bieden maximale speelruimte

14. Ik word waargenomen, dus ik besta

- Berkeley: Kenleer in empiristische traditie
  - 'Esse est percipi'
  - Geen onderscheid tussen oppervlakte en onderliggende substantie
  - Waarneming bepaalt bestaan → dingen worden vluchtig
- Valkenberg: van toepassing op sociale werkelijkheid